

”נקודה טובה” – מסע בשבילי הרוח של עם ישראל

גיליון 9 - שנת תשפ”ה גיליון ”וישב” – כ’ כסלו תשפ”ה, 21 לדצמבר, 2024

לע”נ אמו”ר ר’ יוסף-חיים ב”ר יעקב רוט ז”ל

ב”ה

”נקודה טובה” לפרשת ”וישב” – לדמותם של אבות האומה

לא פעם אנו פוגשים כותרות בסגנון של: ”פלוגי כפי שמעולם לא היכרתם”, או: ”הביוגרפיה האמיתית הלא מצונזרת של...”. ללמדך, שישנם אנשי ציבור הבונים לעצמם תדמית נוצצת, אבל מלאכותית ומצונזרת.

האם תורת ישראל מציגה בפנינו את אבות האומה בצורה מצונזרת, או שמא גלוי ו’פתוח’, על השולחן, כדי שנוכל ללמוד ולהפיק לקחים אישיים, כי הרי זו בסופו של דבר מטרתה של התורה.

הבה נעיין בחלקו הראשון של סיפור יוסף הפותח את פרשתנו, ומתאר את הרקע לסיפור החלומות ובהמשכו למכירת יוסף.

... יוסף בן שבע עשרה שנה הָיָה רָעָה אֶת אָחִיו בְּצָאן וְהוּא נָעַר אֶת בְּנֵי בְלָהָה וְאֶת בְּנֵי זְלָפָה נְשֵׁי אֲבִיו. וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת דְּבָתָם רָעָה אֶל אֲבִיהֶם. וַיִּשְׂרָאֵל אֶהָב אֶת יוֹסֵף מִכָּל בְּנָיו כִּי בֶן זְקִנִים הוּא לוֹ וְעֵשָׂה לוֹ כְּתֻנֹת פָּסִים. וַיִּרְאוּ אָחִיו כִּי אֵתוּ אֶהָב אֲבִיהֶם מִכָּל אָחִיו וַיִּשְׁנְאוּ אֹתוֹ וְלֹא יָכְלוּ דַבְּרוֹ לְשָׁלֵם... (בראשית פרק לו ב-ד).

רש”י גדול פרשני הפשט משרטט לנו כאן תמונה מעניינת, המבוססת על דיוקיו במילות הפסוקים ועל מדרשי חז”ל.

יוסף שנולד לעת זקנותו של יעקב מרחל אהבת נעוריו, הוא הבן האהוב (והיתום...) הזוכה לאהבתו הרבה של אביו ולפינוקי יתר (כתונת פסים). הוא מתחבר דווקא לאחיו בני השפחות (בלהה וזילפה) ורגיל אצלם, בעוד שאחיו הבוגרים והמיוחסים – בני לאה היו מבזים אותם. עובדה קשה אותה הוא רץ לספר לאביו¹...

וכך בשלשה פסוקים קצרים ותמציתיים התורה פורשת בפנינו תמונה קשה של בן מועדף, של מעמדות בתוך המשפחה ושל ”הלשנה” לאבא. והתוצאה הקשה לא מאחרת לבוא: קינאה ושינאה.

תמונה קשה שכמעט אף אחד לא יוצא ממנה נקי. לא בניה של לאה, לא יוסף וגם לא יעקב אבינו – המבוגר האחראי.

בסופו של הסיפור, יוסף מוחל לאחיו בלב שלם ומפרנס את כל המשפחה בשנות הרעב במצרים. ובצד השני של ה’מתרס’ (הדמיוני כמובן), דווקא משה רבנו משבט לוי (שמעון ולוי היו בעלי ריבו הקשים של יוסף), הוא זה שדואג באופן אישי להעלאת ארונו של יוסף ממצרים.

סיפור נוסף המופיע בפרשתנו ומהווה דוגמה ומופת להתמודדות אישית, הוא סיפורו של יהודה, שנכשל עם תמר שהתחפשה לזונה. וברגע האמת הוא ויתר על שמו הטוב והודה במעשהו, כדי להציל את חייה של תמר. ולמרות הכל, ואולי בזכות זה, הוא התמנה להיות בית המלכות של עם ישראל.

¹ על פי חז”ל הוא עדכן את יעקב במעשים פסולים נוספים שאחיו עשו.

"נקודה טובה" – מסע בשבילי הרוח של עם ישראל

אז למה בעצם התורה משתפת אותנו בסאגה המשפחתית הזאת?!

האם רק בגלל העובדה שמדובר בתוכנית אלוקית של גלות וגאולת מצרים?!

לענ"ד התורה משרטטת לנו כאן בכלל, דמויות אנושיות ואמיתיות עם הסבל ועם הצער, עם בעיות וניסיונות ועם ההתמודדות האישית, כדי שנלמד מה לעשות, ממה להיזהר ומה לא לעשות. כי הרי התורה ניתנה לנו לא כספר היסטוריה, אלא כמורה דרך רוחני.

אולם הלימוד והפקת הלקחים שלנו יכולים וצריכים להתבצע תחת ההבנה שהתורה לא תמיד מספרת לנו את הכל, ולא פעם יש "חורים" ופערי ידע בסיפור (לדוגמה: התורה לא נותנת רקע על אברהם ולא מספרת מדוע הוא נבחר לתפקידו).

זאת ועוד, עלינו לדעת כי אבות האומה הינם אנשי מעלה קדושים וצדיקים ולמרות טעויותיהם (בצד לקיחת אחריות, תשובה ותיקון), עלינו לשמור על כבודם הראוי. בבחינת: "יִמְדוּעַ לֹא יִרְאֶתֶם לְדַבֵּר בְּעֵבְדֵי בְמִשְׁהָ" (במדבר פרק יב, ח).

והלוקחים המתבקשים בנושא שנאת האחים, רלבנטיים לצערנו גם כיום...

הכרכת שבת שלום וחנוכה שמח, ופתחילה לישועה

משה רוט

לכניסה או להסרה מרשימת התפוצה (במייל ו/או בווטסאפ), ניתן לפנות למייל:
rothmoshe@gmail.com

ארכיון "נקודה טובה": http://www.pirsuma.com/nekuda_tova

נא לשמור על קדושת הגליון ולהכניסו לגניזה לאחר השימוש.

יש לך הערה או הארה? אשמח לקבל למייל הנ"ל. **אהבת? הפץ בין חבריך.**